

Markéta Kosinová: „Obraz Romů v romském periodiku *Romano kurko* v roce 1991“

bakalářská práce – FHS UK Praha 2012

posudek oponenta

zpracoval: doc. PhDr. Zdeněk PINC

srpen 2012

Bakalářská práce Markéty Kosinové se tematicky i metodicky věnuje kvalifikačně populárním osvědčeným stálím: obraz něčeho v nějakém periodiku za nějaké období, titul práce je v tomto případě výstižný, metodika vyzkoušená a výsledek jaksi zaručený... Předeseílám, že nemám pochybnosti o tom, že práce splňuje předpoklady kladené na kvalifikační práce tohoto druhu, práce má potřebný rozsah, je zpracována vcelku úhledně a přijatelným jazykem, autorka přečetla potřebnou literaturu, ovládá techniku citování atd. Pouze přínos práce mi přijde poněkud pochybný, ne proto, že je malý, pochybný je proto, že autorka se nepokusila problém pochopit a otázky si klade proto, že je to povinná součást metodiky a logicky na ně odpovídá po způsobu, „aby se vlk nažral a koza zůstala celá“. Proč si to myslím?

Prohlédl jsem autorčino studijní kurikulum a hlubší zájem o romskou problematiku jsem v něm nenalezl. Odhaduji, že snad jen závěrečná terénní praxe měla za následek volbu témat. Práce se však nezabývá výzkumem v terénu, ale zkouší analyzovat obsah romského týdeníku. Autorku ani zvláště nezarazilo, že ačkoli týdnů je v roce 52, v předmětném roce bylo vydání jen 39. Víím, v příslušném roce týdeník teprve začal vycházet, později se změnil na čtrnácti deník, pak na měsíčník, který v roce 2002 zanikl. (Údaje čerpám z autorčina textu.) Přečetla autorka i následující ročníky? Předpokládám, že nikoli, protože jinak by jí nedalo, aby obsah prvního ročníku poněkud prověřila v čase. V textu jsem nepostřehl žádnou souvislost vlastního obrazu Romů z roku 1991 se současnou situací. Na námitku, že to nebylo předmětem zájmu autorky, je třeba odpovědět, že pak je záměr formulován vadně. Autorka píše, že zkoumala otázky, které si redakce klade, ale zmiňuje takřka výhradně autorské apely a žalozpěvy.

Cca dvě třetiny textu tvoří tzv. teoretická část práce, v tomto případě jde o kompilát ze vcelku slušně vybraného vzorku prací, který má zásadní vadu v tom, že jednotlivá stanoviska vůbec nejsou reflektována ani kriticky zhodnocena. V textu, s nímž jsem pracoval, jsem zvýrazňovačem přičinil po straně několik otazníků na zvláště křiklavých místech: na s. 7 tak autorka píše: „Z Romů se postupně stala pronásledovaná menšina. Byli vyháněni z jednotlivých zemí, mučeni a zabíjeni z důvodů porušování křesťanské morálky.“ Z věci se dále autorka nepáře, patrně na danou perlu přišla sama, neboť zdroj svého historického poznatku neuvádí. Rád bych věděl, jaká pravidla křesťanské morálky Romové v oné dávné a nepochybně temné době porušovali, a v které zemi je trestali za pouhé překročení křesťanských morálních pravidel? Na s. 25 přisuzuje za pomoci parafrází dvou autorek (Hůlová, Šimíková) hlavní podíl na současné krizové situaci asimilační politice komunistického režimu. Rozumím věci tak, že asimilační politika bývalého režimu byla špatná, proto se vláda, jak Kosinová píše, orientovala na národnostní problematiku. V textu autorka zcela pomíjí experiment komunistické moci z konce let šedesátých, který představuje první pokus v našich podmínkách o cikánské národní obrození. Experiment se nezdařil a

mnozí jeho aktéři se dočkali i nepříjemností a represí. Kosinová si však vůbec neuvědomuje, že počátkem devadesátých let právě tito aktéři, ať už příslušníci majoritní populace nebo Romové se pokoušeli o oživení těchto snah s výsledkem opět poněkud problematickým. Autorka si zřejmě vůbec neuvědomuje, že sociálně byli Romové za reálného socialismu spíše preferovanou sociální skupinou. Kopáči pobírali mzdu zhruba dvojnásobnou oproti průměru, a to nepočítám příspěvky na děti. Kopáčství ovšem nepatří mezi tradiční romská řemesla, jak se možná autorka domnívá, usuzuji tak podle s.27, kde Kosinová přisuzuje zániku tradičních řemesel chudobu, ne níž se adaptovali kriminalitou.

Kořen dnešních problémů je v tom, že Romové, kteří byli za bývalého režimu masově zaměstnáni jako nekvalifikovaní dělníci, „kopáči“ a byli dobře placeni, se zánikem či privatizací státních podniků, přišli o zdroj obživy. Když autorka detekuje zájem týdeníku Romano kurko o vykreslení Romů jako dobrých pracovníků, ukazuje mimochodem, že autoři takových textů patří ke „generaci svazu cikánů- Romů“, protože není pravda, že by majoritní populace měla počátkem devadesátých let zafixovaný obraz cikánského povaleče, který se práce štítí. Ten se rozšíří a zafixuje teprve po propuknutí romské nezaměstnanosti a problémy, které vzápětí postihly vlnu romských podnikatelů.

Podle mého mínění měla práce věnovat více pozornosti práci redakce, eventuálně i jednotlivým autorům, pouze letmé procházka internetem ukazuje, jak problematicky byla celá věc postavena a provozována. Ponechme stranou řadu dalších tvrzení, která vznikají spojováním převzatých stanovisek autorů zaměřených dosti protikladně, např. Hirta či Jakoubka oproti Davidové či Hübschmannové, celkově soudím, že jako školní úloha, je bakalářská práce Markéty Kosinové přijatelná a jako výchozí známku pro obhajobu navrhuji klasifikaci „dobře“.